

ת"פ 54229/01/17 - מדינת ישראל נגד ויטלי שצ'ינוב

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
ת"פ 54229-01-17 מדינת ישראל נ' שצ'ינוב(עציר)

בפני כבוד השופט עמי קובו
מדינת ישראל

המאשימה

נגד
ויטלי שצ'ינוב (עציר)

הנאשם

ב"כ המאשימה: עו"ד עינת וינוגרד
ב"כ הנאשם: עו"ד דגנית משעלי - ביטון
גזר דין

רקע

1. הנאשם הורשע בהתאם להודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן בעבירת **שוד**, לפי סעיף 402(ב) בחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: "החוק").
2. על-פי המתואר בעובדות כתב האישום המתוקן, ביום 11.1.17 הובילה המתלוננת, ילידת 1941, את בנה הנכה בכיסא גלגלים לעבר הכניסה לבניין מגורים. **בדרכם למקום עקב אחריהם הנאשם. כשהגיעו המתלוננת ובנה, התקרבו אליהם הנאשם והתנפל על המתלוננת מאחור. הנאשם תלש בכוח מצווארה של המתלוננת שתי שרשראות זהב, בשווי של כ-4,000 ₪, הפיל אותה על הרצפה ונמלט מהמקום כשהוא נושא עימו את השרשראות. כתוצאה ממעשיו נגרמו למתלוננת כאבים בברכיים, כאבים ונפיחות בשורש כף יד ימין והמתלוננת טופלה בבית חולים וידה הימנית גובסה.**
3. הצדדים הגיעו להסדר דיוני, לפיו הודה והורשע הנאשם בכתב האישום המתוקן ללא הסכמה לעניין העונש.

תסקירי שירות המבחן

4. על פי תסקיר שירות המבחן, הנאשם כבן 39, נשוי ואב לבת המתגוררת בחו"ל. טרם מעצרו התגורר בדירות שונות ונעדר מקור פרנסה יציב. בתקופה זו שהה במסגרת מרכז יום של "האיגוד הירושלמי למאבק בסמים" שם טופל טרם מעצרו. הנאשם גדל אצל סבתו בארץ מוצאו נוכח מעצר הוריו ועל רקע שימוש אימו בסמים. הנאשם תיאר קשר רעוע עם בני משפחתו, חוסר יציבות ותחושת חוסר שייכות. כבר בהיותו בן 12 החל בשתיית אלכוהול וצריכת סמים באופן מזדמן ועל רקע חברתי. בהדרגה הגביר את דפוסי השימוש עד כדי שימוש יומיומי והתמכרות לסמים. בהיותו כבן 22 עלה ארצה לבדו, תיאר חוויה של נדודים ומעברים תכופים המלווים בקשיי הסתגלות ללא מקורות תמיכה. על רקע הקושי בהתמודדות עם חוסר אונים ותסכול ובצל החוויות שעבר פיתח שימוש מאסיבי בחומרים ממכרים. בשנים האחרונות החל לעבור תהליכי גמילה ושיקום. בהתייחס לעבירה בתיק זה, ביטא הנאשם אחריות

לביצועה והבנה לחומרתה. הנאשם הכיר בכך כי פעל כמתואר לצורך מימון הסם. ברקע נטייה לאימפולסיביות, צורך בריגוש ונטייה לסיכון עצמי. שירות המבחן ראה בכך נסיגה לדפוס התנהגותי פוגעני אשר אפיין אותו בעברו. הנאשם שיתף כי מספר ימים קודם למתואר פגש באמו, לאחר שלא ראה אותה שנים, אך היא לא נענתה לרצונו לשוחח עימו והוא חווה דחייה עמוקה. כמו כן במקום עבודתו נחשף לשימוש יומיומי בסמים. הדחיה העמוקה וזמינותו של הסם הובילה לנסיגה. הנאשם מכיר בחומרת מעשיו ומעצרו היווה עבורו גורם מטלטל אשר הניע אותו להתמסרות לתהליך השיקום. מגורמי הטיפול במעצר עלה כי הנאשם משתמש בסמים מגיל ההתבגרות, תחילה בקנאבוס ובהמשך הרואין, ללא ניסיונות גמילה מוסדיים. הוא החל טיפול בפרויקט "תל"מ" במסגרת המעצר ביום 2.4.17. במהלך התקופה הקפיד על סדר יום, התמיד בהגעה לקבוצות באופן יומיומי ובנוסף מקיים קשר פרטני עם העו"ס. כמו כן מוסר בקביעות בדיקות לאיתור סמים שנמצאו נקיות. עם זאת, לפני כשנתיים השתתף בתוכנית תל"מ, לאחר שחרורו מבית הסוהר, ואף שולב במרכז יום וניכר היה כי הצליח לשמור על ניקיון מסמים תקופה של שנה וחצי שלאחריה נסוג שוב לשימוש בסמים. להערכת גורמי הטיפול נמצא הנאשם בשלבים ראשוניים בטיפול וזקוק לזמן נוסף, כאשר בהמשך תיבחן עבורו תוכנית המשך טיפול בקהילה טיפולית. שירות המבחן העריך כי ברקע לביצוע העבירה תנאי חיים מורכבים, חוויות חיים שכללו חוסר יציבות, משבר הגירה בגיל צעיר והעדר דמויות מיטיבות לאורך שנות חייו. אלה לצד היעדר גורמי תמיכה הביאו לתחושת תסכול מצטבר, כשברקע השפעות חברתיות שליליות. להערכת שירות המבחן העבירה מהווה ביטוי מוחצן וחריף של תחושת תסכול וזעם אשר לא עובדו לאורך השנים. גורמי הסיכון לרצידיביזם מצויים בתחומים שונים בחייו. הנאשם גילה קשיי גיבוש זהות עצמאית ובשלה, קשיים בוויסות דחפים והתמודדות עם מצבי חוסר אונים ותסכול. הוא נעדר גורמי תמיכה חברתיים ומשפחתיים, וכן גילה דפוסי שימוש והתמכרות לאורך השנים ומעורבות פלילית. עם זאת, הנאשם מבטא קבלת אחריות מלאה, מגלה רצון כן לערוך פעם נוספת ניסיון שיקומי ובו שינוי משמעותי בחייו, ואף החל כאמור במסגרת המעצר. מוסר בדיקות לאיתור שרידי סם שנמצאו כולן נקיות. שירות המבחן העריך את רמת הסיכון להישנות עבירת אלימות כבינונית, בדרגת חומרה בינונית. כיום הוא משולב בתוכנית תל"מ ונקי מסמים מזה שלושה חודשים. שירות המבחן סבר כי טיפול ארוך טווח במסגרת קהילה טיפולית עשוי לסייע לו, ואולם נוכח היות ההליך הטיפולי בבית המעצר בתחילת דרכו ונדרשת לו תקופה נוספת, המליץ שירות המבחן לדחות הדיון בעניינו לתקופה של שלושה חודשים בה יבחן ההליך הטיפולי.

ביום 17.10.17 התקבל תסקיר משלים בעניינו של הנאשם. מהתסקיר עולה כי הנאשם המשיך בהליך הטיפול במסגרת פרויקט תל"מ, שיתף פעולה ובהדרגה החל לבסס אמון ולהיעזר בטיפול. עד לאחרונה שימש כמתאם טיפול בין המטופלים לצוות, ועשה כן בצורה טובה. עוד עלה, כי הוא מקפיד על סדר היום הכלול השתתפות בקבוצות וכן מקיים קשר פרטני עם העו"ס. כמו כן, מוסר בדיקות לאיתור סמים שכולן נמצאות נקיות. גורמי הטיפול מעריכים כי הוא מגלה מוטיבציה גבוהה להמשך ההליך השיקומי ומגייס את כוחותיו לשתף פעולה, לשימור הישגיו השיקומיים והימנעות מוחלטת מצריכת סמים. נראה כי הוא משקיע מאמצים וחרף קשייו, ניכרת התקדמות משמעותית במצבו. שירות המבחן התרשם ממגמה חיובית בתהליך הטיפולי והשיקומי וניכר כי הוא מבטא מוטיבציה גבוהה להמשך התהליך המתואר. עם זאת, נוכח חומרת העבירה והעובדה כי ביצע אותה עת היה תחת צו מבחן ועונש מותנה אשר לא היוו גורמים מפחיתי סיכון, כמו גם לנוכח מאפייני אישיותו ודפוסי עמוקים של עבריינות אצל הנאשם לאורך השנים, העריך שירות המבחן כי יתכן שמסגרת בעלת גבולות ברורים ונוקשים יותר, תוכל להוות עבורו גורם מחדד גבולות ומפחית סיכון. לאור זאת, המליץ שירות המבחן על הטלת ענישה הרתעתית, מוחשית ומחדדת גבולות ברורים להתנהגות, תוך הפעלת העונש המותנה. שירות המבחן

המליץ להורות לשב"ס על השמתו של הנאשם באגף שיענה לצרכיו השיקומיים, ועל פיצוי למתלוננת.

טיעוני הצדדים

5. לטענת ב"כ המאשימה, עו"ד עינת וינוגרד, הנאשם הודה בכתב האישום המתוקן. הנאשם בחר קורבן קל וחלש, אישה מבוגרת ממנו בשנים רבות, אשר מסיעה את בנה בכיסא גלגלים. הנאשם עקב אחריה והשתמש באלימות מכוערת כדי להשיג כסף קל. מעבר לפגיעות הפיזיות שגרם לה, האקט של קריעת השרשרת כרוך בחדירה למרחב האישי של המתלוננת וכמובן שישנה פגיעה קשה בביטחונה וביכולתה ללכת ברחוב ללא חשש. הסיבה שלא הוגש תסקיר קורבן הינה משום שהמתלוננת מסרה כי אין לה את הכוח הנפשי והפיזי להתמודד עם הכרוך בכך או עם הגעה לבית המשפט. עבירת השוד בדרך של תקיפה באמצע הרחוב פוגעת לא רק בקורבן, אלא בתחושת הביטחון של הציבור בכללותו, בוודאי כאשר מדובר בקשישים שאינם מסוגלים להגן על עצמם. מתחם העונש ההולם הינו בין 3 ל- 5 שנות מאסר. חודשיים בלבד טרם ביצע עבירה זו נגזר דינו של הנאשם בגין שתי עבירות שוד זהות של קשישות על ידי תלישת השרשראות מהצוואר, כך שמדובר בדפוס פעולה קבוע של הנאשם. גם בתיק הקודם היה הליך שיקומי ארוך, והוגשו 7 תסקירי שירות מבחן. הנאשם עבר הליך גמילה ובית המשפט המחוזי בירושלים נתן משקל רב לשיקום והחליט שלא להשית עליו עונש מאסר בפועל לריצוי נוסף, אלא הסתפק במעצרו וגזר עליו תקופת מבחן, של"צ וכן מאסר על תנאי. הנאשם לא השכיל לנצל את ההזדמנות שניתנה לו וחודשיים לאחר מכן חזר לבצע עבירה זהה. מתסקירי שירות המבחן עולה כי הנאשם החל בעבר בהליך שיקומי ונגמל מסמים ואף טופל במרכז יום במשך תקופה ממושכת, אולם בסיום הטיפול חזר להשתמש בסמים. גם במסגרת הליך המעצר בתיק זה החל הנאשם בהליך טיפולי וגמילה מהסם אך אין לכך נפקות נוכח התנהגותו לאחר שניתן בו אמון כה נרחב בתיק הקודם. שירות המבחן בסופו של דבר אינו ממליץ על המשך טיפול בקהילה, ומציין את היותו רצידיביסט וממליץ על ענישה מוחשית. לנאשם הרשעה משנת 2003 על תקיפה וחבלה של ממש, ב- 2014 איומים ושוב תקיפה עם חבלה של ממש, ב- 2015 הפרעה לשוטר והחזקת סמים וכמובן התיק הקודם בו הורשע בעבירות שוד. השרשראות לא הוחזרו למתלוננת. הנסיבה היחידה לקולא הינה שהנאשם הודה ולקח אחריות. לפיכך, עתרה ב"כ המאשימה להשית על הנאשם עונש מאסר בחלקו הגבוה של המתחם וזאת לצד מאסר על תנאי, הפעלת מאסר על תנאי בן 10 חודשים במצטבר לכל עונש שיוטל בתיק זה, קנס ופיצוי משמעותי למתלוננת אשר יגלם לא רק את שווי הרכוש אלא גם את עוגמת הנפש.

6. לטענת ב"כ הנאשם, עו"ד דגנית משעלי-ביטון, מבלי להמעיט בחומרת העבירה הרי שאין המדובר בעבירת שוד ברף העליון. הנאשם לא היכה את המתלוננת ולא חבל בה באופן מכוון. המתלוננת נפלה ונחבלה כתוצאה ממשיכת השרשרת. בנסיבות אלו ניתן היה להגיש את כתב האישום על עבירה לפי סעיף 402 (א) לחוק העונשין, שהינו סעיף קל יותר, כפי שנעשה בתיקים אחרים בנסיבות דומות. הנאשם נטל אחריות מלאה למעשיו, הודה בהזדמנות הראשונה והכיר בנזק שגרם למתלוננת. העבירה בוצעה על רקע מצבו של הנאשם שהינו דר רחוב, נעדר יכולת כלכלית ותמיכה והיותו מכור לסמים. מדיניות הענישה מלמדת כי כאשר מדובר בשוד ספונטאני ללא שימוש בנשק וכאשר לא נגרמו לנפגע העבירה חבלות חמורות, מתחם העונש מתחיל ב- 6 חודשי מאסר. לאור מדיניות הענישה הנוהגת ובהינתן רף האלימות הנמוך בתיק זה, מתחם העונש הינו בין 6 חודשים ל- 24 חודשי מאסר. הנאשם עלה ארצה בשנת 1999, לנאשם נסיבות חיים קשות כפי שפורט בהרחבה בתסקיר שירות המבחן. הנאשם גדל עם אם נרקומנית אשר ביצעה עבירות פליליות ועל כן גדל למעשה אצל סבתו. הנאשם

החל להשתמש בסמים בגיל צעיר. עלה ארצה לבד, גדל בצל חוויות המשבר ללא נוכחות דמויות מטיבות, בבדידות וללא משפחה. בהמשך פיתח שימוש מאסיבי בסמים כדרך להתמודד עם חוסר האונים שבמצבו. בגזר הדין הקודם לא נמצא לו מקום סגור, ובשל כך הוא נשלח לטיפול במרכז יום ולמעשה יצא לעולם ללא תמיכה טיפולית ומשפחתית. באותה עת נפרד מבת זוגו והפך לדר רחוב. חזרתו למעצר החזירה אותו מיידיית לשיקום, הוא צורף מיד לפרויקט תל"מ וגורמי הטיפול חזרו והמליצו על המשך טיפול בקהילה הטיפולית. הנאשם שיתף פעולה לאורך כל הטיפול ושימש בתפקיד מתאם. היכולת להשתמש בסמים במעצר היא קלה עוד יותר מאשר ברחוב ואולם הנאשם המשיך למסור בדיקות שתן נקיות. ההסבר לכך הוא שבהיותו ברחוב היו מעייניו נתונים להישרדות בעוד שבמסגרת סגורה הוא יכול להשקיע את כל מרצו בגמילה ושיקום. לא בכדי המליץ שירות המבחן בתיק הקודם על קהילה סגורה. העובדה שלא נמצאה עבורו קהילה כזו והוא שוחרר למרכז יום שלא התאים לו הביאה אותו בסופו של יום לשימוש בסמים וביצוע עבירה נוספת. ההליך השיקומי המתואר בתסקירי שירות המבחן מצדיק חריגה ממתחם העונש. שירות המבחן לא בא בהמלצה טיפולית מאחר שבמסגרת צו מבחן בקהילה, אין לשירות המבחן אפשרות לתת לו מענה. עברו הפלילי של הנאשם אינו מכביד. לפיכך, עתרה ב"כ הנאשם להטיל על הנאשם עונש אשר יחרוג ממתחם העונש לקולא נוכח שיקולי שיקום ולחלופין להטיל עליו עונש ברף התחתון של המתחם.

7. הנאשם הביע חרטה עמוקה על מעשיו, ציין כי היה רוצה לבקש את סליחתה של המתלוננת, וברצונו לפצות אותה. הבהיר שהוא זקוק לטיפול.

דין - קביעת מתחם העונש ההולם

8. כתב האישום מתאר אירוע אחד, ומכאן שיש לקבוע בגינו **מתחם עונש הולם אחד**.
9. במקרה דנן, **הערכים החברתיים** אשר נפגעו הינם שלומו, ביטחונו, שלמות גופו וקניינו של אדם.
10. בחינת **מידת הפגיעה בערך המוגן** מובילה למסקנה כי הפגיעה בערך המוגן הינה ברף בינוני עד גבוה, זאת נוכח העובדה כי הנאשם בחר במתלוננת, בת כ- 76, בשל גילה המבוגר והיותה "טרף קל" עבורו, וכן נוכח המעשה אשר נעשה ללא מורא באור יום בטבורה של עיר, עת הובילה המתלוננת את בנה הנכה בכיסא גלגלים. מעשים כאמור נושאים ממד מיוחד של חומרה, משהם הופכים את המרחב הציבורי לסביבה מאיימת ופוגעים בתחושת הביטחון של הציבור בכללותו.

בהקשר זה יפים דבריה של כבוד השופטת ד' ברק-ארז בע"פ 6862/13 חנ'אזי נ' **מדינת ישראל** (7.7.14):

"עבירות של שוד על דרך תקיפה ברחוב פוגעות לא רק בקורבן, אלא בתחושת הביטחון האזרחית הכללית. אחת הציפיות הראשונות של אנשים היוצאים מביתם לרחובות העיר היא היכולת להתנהל בביטחון וללא אימה, ולא כל שכן בסביבה היומיומית והמוכרת".

באשר לעבירת שוד המופנית כלפי קשישים קיימת חומרה רבה אף יותר לעומת עבירות שוד אחרות, וזאת בשים לב לכך שיש בעבירה זו משום ניצול חמור של חוסר הישע, החולשה של הקורבנות, וחוסר יכולתם להתנגד למעשים. עבירה זו גורמת לקורבנות הקשישים חרדה רבה ומערערת את ביטחונם האישי בערוב ימיהם.

ראו לעניין זה דברי כב' השופט י' עמית בע"פ 1864/11 **דוידוב נ' מדינת ישראל** (7.11.12):

"שוד או גניבה מקשיש ומחסר ישע, נתפס כמעשה שיש בו כיעור מוסרי גדול יותר מעבירה "רגילה" של שוד או גניבה, בהיותו הפרה של הציווי "והדרת פני זקן" הנתפס כמעין חוק טבע בכל חברה

אנושית. העבירה של שוד קשישים היא מעשה נקלה ובזוי במיוחד, גם בקוד העברייני, ולא בכדי היא נחשבת לעבירה הנמצאת בתחתית "שרשרת המזון" של העבירות ושל העבריינים.

מי ימוד את האימה, הפחד, הבושת והצער של קשיש - פעמים רבות קשיש המתגורר בגפו - שנפל קורבן לעבירה של שוד וגניבה. אכן, לא כל קשיש הוא חסר ישע, אבל אין כוחו של קשיש כשל אדם צעיר, שיכול לעיתים להתגונן או לרדוף אחר הגנב או השודד. נקל לשער את התחושה המתסכלת עד-מאוד של השפלה וחוסר אונים של קשיש שנפל קרבן לעבירה כגון דא. ניסיון החיים מלמד כי איכות החיים של קשישים אחרי מעשה שוד או גניבה אינה כתמול שלשום. אף יש שאורחות חייהם השתנו והתהפכו בעקבות אירוע טראומטי של גניבה או שוד, לאחר שלהוותם נוכחו לדעת כי ביתם כבר אינו מבצרם. תופעות של חוסר אמון בבני אדם, בידוד והסתגרות נפשית לצד התבצרות פיזית (סורגים ומנעולים), חשש, אבדן ביטחון עצמי, נדודי שינה ועוד תופעות והשלכות המשפיעות על הקשיש ועל בני משפחתו. מכאן מידת הסלידה של החברה ביחס לשוד וגניבה מקשישים, ומכאן החומרה היתרה שבתי המשפט מייחסים לעבירה זו בהיבט של שיקולי גמול והלימה".

על חומרתה של עבירת השוד לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין, ניתן ללמוד אף מהעונש אשר קבע המחוקק בצידה של העבירה, שהינו 20 שנה.

11. בחינת **מדיניות הענישה הנוהגת** מעלה כי במקרים דומים הוטלו על נאשמים עונשים במנעד רחב כמפורט להלן:

א. בע"פ 5931/11 **עבדולייב נ' מדינת ישראל** (22.10.13), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע בעבירה של שוד לפי ס' 402(א), וכן עבירת גניבה והונאה בכרטיס אשראי. באירוע הראשון הבחין הנאשם במתלוננת, ילידת 1935 אשר משכה כסף מהבנק, עקב אחריה עם צאתה מהבנק, עד למעלית ביתה. שם, אחז בחוזקה בתיקה ומשך אותו בכוח מידיה וברח. כתוצאה מכך נחבט ראשה ונגרמה לה המטומה גדולה במצח הימני. באירוע השני הבחין במתלוננת, ילידת 1941 שמשכה כסף, עקב אחריה עד לדלת דירתה, חטף את תיקה. הנאשם בעל עבר פלילי מכביד בעבירות דומות וריצה מאסרים קודמים. **נדון ל-6 שנות מאסר בפועל** וכן הפעלת מאסר על תנאי בן שנתיים (סה"כ 8 שנות מאסר).

ב. בע"פ 2257/13 **חייפץ נ' מדינת ישראל** (24.3.14), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע בעבירת שוד לפי ס' 402(ב). הנאשם שדד קשישה שעה שחזרה לדירתה, דחף אותה וכאשר היא נפלה ארצה משך מצווארה שתי שרשראות זהב ונמלט. הנאשם בעל עבר פלילי. **נידון ל-5 שנות מאסר בפועל**.

ג. בע"פ 2590/13 **כראג'ה נ' מדינת ישראל** (24.3.14), נדחה ערעורו של נאשם שהורשע בעבירות של שוד בנסיבות מחמירות, תקיפת שוטרים ושיבוש מהלכי משפט. הנאשם שדד אישה בת 50, תוך כדי שדחף אותה בחוזקה, הפילה לרצפה ותלש את התיק מידיה. המתלוננת נחבלה חבלות קלות. בית המשפט המחוזי קבע מתחם הולם בין 3 ל-5 שנות מאסר. הנאשם בעל עבר פלילי. **נידון ל-52 חודשי מאסר בפועל** וכן הפעלת מאסר על תנאי (סה"כ 60 חודשי מאסר).

ד. בע"פ 5974/15 **אבוקסיס נ' מדינת ישראל** (10.8.16), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע בשוד וקשירת קשר לפשע. הנאשם הגיע לסניף בנק יחד עם אחר, השניים תצפתו על לקוחות הבנק, כאשר יצאה המתלוננת, ילידת 1948 מהבנק, עקבו אחריה השניים עד אשר נכנסה

לבניין, אז ירד הנאשם ונכנס אחריה, משך בכוח את תיקה, נטל אותו ונמלט. המתלוננת נחבלה באגן. בית המשפט המחוזי קבע מתחם בין 40 ל- 70 חודשי מאסר בפועל. הנאשם בעל עבר פלילי, **נידון ל-45 חודשי מאסר בפועל**.

ה. בע"פ 7098/15 **אבנזון נ' מדינת ישראל** (15.2.16), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע בעבירה לפי ס' 402(א) לחוק ותקיפת זקן לפי ס' 368(א). הנאשם הבחין במתלוננת, ילידת 1938, בבנק והחל לעקוב אחריה זמן רב עד אשר נעמדה בסמוך לדלת ביתה. אז ניגש אליה משך בשקית שהייתה בידה וברח מהמקום. המתלוננת נפלה, התגלגלה במדרגות ונגרמו לה כאבים ונפיחות. הנאשם בעל עבר פלילי ישן והוא עשה מאמצים לשקם את חייו. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם בין 24 ל-60 חודשי מאסר. הנאשם נידון **ל-3 שנות מאסר בפועל**.

ו. בע"פ 1233/15 **מאג'ד נ' מדינת ישראל** (19.1.16), דחה בית המשפט את ערעורו של נאשם אשר הורשע בעבירת שוד לפי ס' 402(ב) לחוק. הנאשם ואחר קשרו קשר לשדוד נשים מבוגרות. הנאשם עקב אחרי המתלוננת, ילידת 1934, שענדה על צווארה שתי שרשראות זהב; וחברתה, ילידת 1943. בהגיען לרחוב הודיע הנאשם על כך לאחר ואז תוך כדי שהנאשם מתצפת מקצה הרחוב במטרה להתריע ככל שיגיע עובר אורח למקום, ניגש האחר אל הנשים ותלש בכוח את שתי שרשראות הזהב מצווארה של המתלוננת. כתוצאה מהמעשה נגרמה למתלוננת חבלה קלה בצווארה. הנאשם נעדר עבר פלילי. בית המשפט המחוזי קבע מתחם הנע בין 24 ל- 50 חודשי מאסר. הנאשם **נידון ל-36 חודשי מאסר בפועל**.

ז. בע"פ 4411/16 **בן נעים נ' מדינת ישראל** (18.12.16) הקל בית המשפט העליון בעונשו של נאשם אשר הורשע בביצוע עבירה של שוד בנסיבות מחמירות. המתלונן, יליד 1926 יצא מהבנק ועשה דרכו חזרה לביתו, בעוד הנאשם עקב אחריו, כשהגיע המתלונן לבניין בו הוא מתגורר, פתח את דלת הכניסה באמצעות מפתח, אז התקרבו אליו הנאשם דחף אותו לתוך כניסת הבניין, אחז בחוזקה בידו הימנית של המתלונן והכניס את ידו לכיס הימני של המעיל שאותו לבש המתלונן, נאבק ודחף אותו שוב אל הקיר, עד שהוציא מכיסו של המתלונן מעטפה ובה שטרות כסף בסך 3,000 ₪. למתלונן נגרמו חבלות. הנאשם בעל עבר פלילי. בית המשפט המחוזי קבע מתחם בין 2 ל- 6 שנות מאסר בפועל, והטיל על הנאשם 30 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון התחשב בהליך שיקום שעבר הנאשם, והפחית את עונשו ל- **27 חודשי מאסר בפועל**.

ח. בע"פ 4324/14 **מזהר נ' מדינת ישראל** (16.2.15), נדחה ערעורו של נאשם, אשר הורשע בעבירת שוד. הנאשם שדד קשישה בת 81 בפתח ביתה, על-ידי דחיפתה ונטילת תיקה. כתוצאה מהמעשה נגרם למתלוננת נזק קל. לחובתו של הנאשם עבר פלילי. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם בין 24 ל- 60 חודשי מאסר בפועל. הנאשם **נידון ל-32 חודשי מאסר** וכן הופעל מאסר על תנאי (סה"כ 38 חודשי מאסר).

ט. בת"פ (מח' נצ') 40637-06-14 **מדינת ישראל נ' שמאילוב** (26.10.16), הורשענאשם בעבירות שוד ותקיפת קשיש. הנאשם משך מכיסו של קשיש מכשיר טלפון סלולרי וארנק בו היו כאלף ₪. בנוסף, הכה את הקשיש וכתוצאה מכך נגרמו לו חבלות קלות. הנאשם בעל עבר פלילי. נקבע מתחם עונש בין 20 ל- 50 חודשי מאסר בפועל. הנאשם **נידון ל-40 חודשי מאסר בפועל**.

12. עיינתי בפסיקה אשר הגישה ב"כ הנאשם, ואולם סבורני כי בעיקרה פסיקה זו אינה ניתנת ליישום

במקרה דנן.

כך למשל, בע"פ 5750/16 **מדינת ישראל נ' חשאן** (23.4.17) הורשע הנאשם בעבירה של תקיפה לשם גניבה בנסיבות מחמירות וקשירות קשר, אך לא הורשע בעבירת שוד, ומכאן שאין בעונש שהוטל עליו של 12 חודשים, כדי להנחות במקרה דנן.

הוא הדין בע"פ 772/13 **יחיא נ' מדינת ישראל** (29.6.14) שם הורשע הנאשם בעבירות של שהייה בלתי חוקית ושוד לפי סעיף 402(א), ולא לפי סעיף 402(ב), ובית המשפט העליון קבע כי "הדעת נותנת, כי כאשר מדובר בעבירת שוד לפי סעיף 402(א), ללא קיומן של נסיבות מחמירות כאמור בסעיף 402(ב), מתחם הענישה, המבטא קביעה נורמטיבית ביחס למעשה בו מדובר, יהיה פחות חמור". ממילא לא דובר בעבירה שבוצעה כלפי קשיש. לפיכך, אין אף בעונש שנקבע של 24 חודשי מאסר בפועל, כדי להנחות במקרה דנן.

כך אף ע"פ 7655/12 **פייסל נ' מדינת ישראל** (4.4.13) עניינו בעבירת שוד לפי סעיף 402(א), ולא לפי סעיף 402(ב), ואף לא כלפי קשיש, ומשכך אף העונש של 20 חודשים שהוטל באותו מקרה, אינו רלוונטי למקרה דנן.

13. במסגרת **הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 ט' לחוק), יש לתת את הדעת לכך שהנאשם עקב אחרי המתלוננת שהינה קשישה ילידת 1941, שעה שהבחין בה מסיעה את בנה הנכה בכיסא גלגלים לעבר הכניסה לבניין מגורים, ואז התקרב לעברה, התנפל עליה מאחור ותלש בכוח מצווארה שתי שרשראות זהב, תוך כדי שהוא מפיל אותה על הרצפה ונמלט. אין ספק כי למעשיו של הנאשם קדם תכנון מוקדם, הנאשם בחר במתלוננת שהינה אישה מבוגרת, אשר נתפסה בעינו כ"טרף קל" שלא יוכל להתנגד לביצוע העבירה. כתוצאה ממעשיו נגרמו למתלוננת כאבים בברכיים, כאבים ונפיחות בשורש כף יד ימין והיא טופלה בבית חולים וידה הימנית גובסה. ואולם ניסיון החיים מלמד כי אירוע זה היה עשוי להסתיים אף בחבלות קשות עוד יותר. הנאשם ביצע את המיזחס לו על רקע התמכרותו הקשה לסמים ורצונו בכסף מהיר לצורך סיפוק התמכרותו.

14. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40 יג'), סבורני כי **מתחם העונש ההולם** הינו החל מ-22 חודשי מאסר בפועל ועד ל-60 חודשי מאסר בפועל.

15. במקרה דנן, לא קיימים שיקולים אשר מצדיקים סטייה מהמתחם, לחומרה או לקולא. אמנם הנאשם נמצא בעיצומו של הליך שיקומי בין כותלי הכלא, במסגרת מעצרו בתיק זה. ביום 2.4.17 הנאשם החל טיפול במסגרת פרויקט תל"מ בבית המעצר וממשיך לשהות במסגרת זו. במהלך כל התקופה הקפיד הנאשם על סדר יום, התמיד בהגעה לקבוצות באופן יומיומי, בהן קבוצת "צעדים" ומפגשי "נרקומנים אנונימיים", וכן קבוצות בנושאים הקשורים בהתנהלות במערכת יחסים בין אישית. בנוסף מקיים הנאשם קשר פרטני עם העו"ס, ומוסר בקביעות בדיקות לאיתור סמים שנמצאו נקיות מזה 9 חודשים. הנאשם אף שימש כמתאם בין גורמי הטיפול למטופלים האחרים בפרויקט. גורמי הטיפול ושירות המבחן התרשמו כי הוא מגלה מוטיבציה גבוהה להמשיך בתהליך השיקומי ומגייס את כוחותיו לשימור הישגיו השיקומיים, להימנעות מסמים ולתפקוד יציב.

ברם, על אף ההתרשמות החיובית מהתהליך הטיפולי והשיקומי של הנאשם, לא ניתן להתעלם מכך שזמן קצר טרם ביצוע העבירה, במסגרת ת"פ (מח' י-ם) 23513-03-14 **מדינת ישראל נ' שצ'ינוב** (10.11.16) עבר הנאשם הליך שיקומי דומה, ובמסגרת אותו הליך ניתנו בעניינו לא פחות מ-7 תסקירי שירות מבחן אשר תיארו בהרחבה את ההליך הטיפולי והשיקומי שעבר הנאשם. נוכח זאת, החליט בית המשפט המחוזי בירושלים, כב' סגן הנשיא משה דרורי, לחרוג ממתחם העונש ולהעדיף את הליכי השיקום בעניינו של הנאשם והשית עליו עונש

מאסר כמניין ימי מעצרו (13 חודשים), לצד צו מבחן, צו של"צ ועונש צופה פני עתיד. כב' סגן הנשיא דרור חתם את גזר דין במילים הבאות:

"אני תקווה כי האמון שנתתי בנאשם, לא יכזיב, וכי בעקבות גזר דין זה, יהפוך הנאשם לאזרח מועיל לחברה, שלא יחזור יותר לבית המשפט, כנאשם".

ברם, חרף ההזדמנות שניתנה לו וההליך השיקומי שביצע הנאשם, חודשיים בלבד לאחר מתן אותו גזר דין, הכזיב הנאשם את האמון שנתן בו בית המשפט, וביצע את העבירה בתיק זה שעה שתלוי ועומד מעליו מאסר על תנאי בן 10 חודשים וכשהוא נתון תחת צו מבחן. ב"כ הנאשם טענה כי הדבר נעוץ בהעדר מסגרת הדוקה, שכן הנאשם טופל במסגרת מרכז יום ולא במסגרת קהילה סגורה, ואולם סבורני כי האחריות לביצוע העבירה הנוספת רובצת לפתחו של הנאשם, ולא למסגרת הטיפול. בנסיבות המתוארות ועל אף ההליך השיקומי שעובר המשיב כעת במסגרת מעצרו, לא קיימת הצדקה לחריגה ממתחם העונש. עם זאת, יש לתת משקל מתאים להליך הטיפולי המתואר בתוך גדרי המתחם.

גזירת העונש המתאים לנאשם

16. בגזירת העונש המתאים לנאשם, בגדרי מתחם העונש ההולם, יש להתחשב **בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 יא'). במסגרת זו מן הראוי לתת את הדעת לנסיבות הבאות:

א. **הפגיעה של העונש בנאשם, לרבות בשל גילו;** הנאשם יליד 1977, דר רחוב ונעדר כל תמיכה משפחתית או חברתית. הגם ששליחתו למאסר ממושך תפגע בו ללא ספק, נראה כי שהותו במסגרת הליך טיפולי בין כותלי הכלא עשויה דווקא לסייע לו בשיקומו.

ב. **נטילת האחריות של הנאשם על מעשיו, וחזרתו למוטב או מאמציו לחזור למוטב;** הנאשם הודה במיוחס לו, הביע חרטה כנה ואמתית ונטל אחריות מלאה על מעשיו. הנאשם אף ביקש להעביר את התנצלותו על מעשיו לנפגעת העבירה וכן הביע את רצונו לפצותה.

ג. **נסיבות חיים קשות שהיתה להן השפעה על ביצוע מעשה העבירה;** לנאשם נסיבות חיים קשות. הנאשם, בן יחיד להוריו אשר היו מעורבים בפלילים בשל עבירות אלימות ורכוש. אמו סבלה מהתמכרות לסמים ועל כן גדל אצל סבתו. מגיל צעיר החל בשתיית אלכוהול וצריכת סמים באופן מזדמן ובהדרגה הגביר את דפוסי השימוש והתמכר לסמים קשים. בהמשך התגרשו הוריו והקשר עמם נותק והתחדש רק לפני מספר שנים. הנאשם עלה ארצה בגופו וסבל מקשיי הסתגלות כשהוא נעדר כל מערכת תמיכה משפחתית או אחרת. בנתונים המתוארים שב ופנה הנאשם לשימוש בסמים ועל רקע התמכרות זו אף לביצוע עבירות. כאמור לעיל, על אף הליך גמילה משמעותי שערך במסגרת התיק הקודם, לא צלח הדבר ובסופו של יום שב הנאשם לשימוש בסמים על רקע מפגש מחודש עם אמו אשר לא עלה יפה.

ד. **עברו הפלילי של הנאשם או העדרו;** לחובתו של הנאשם ארבע הרשעות קודמות, בהן הרשעה בעבירות של הפרעה לשוטר במילוי תפקידו ושימוש בסמים משנת 2015 בגין נדון למאסר מותנה. הרשעה בגין עבירות של איומים ותקיפה הגורמת חבלה של ממש בגין נדון ל- 80 ימי מאסר. וכן הרשעה בשתי עבירות שוד, דומות במאפיינים שלהן לתיק זה, במסגרת ת"פ (מח' י-ם) 23513-03-14 **מדינת ישראל נ' שצינוב** (10.11.16), אשר בוצעו בהיותו נתון תחת צו פיקוח, בגין תלוי ועומד נגדו מאסר על תנאי בן 10 חודשים.

17. עוד יש לתת את הדעת לשיקול **הרתעת היחיד** זאת בהינתן עברו הפלילי, העובדה כי בעבר הורשע בעבירות שוד בנסיבות דומות וכן לאור זאת שאת העבירה בתיק דנן ביצע על אף ההליך השיקומי המשמעותי שעבר ושעה שהוא נתון כאמור תחת צו פיקוח וכשתלוי ועומד נגדו מאסר על תנאי.

18. באיזון בין השיקולים השונים, סבורני כי יש לגזור על הנאשם עונש מאסר בפועל בחלקו המרכזי של המתחם, אם כי במיקום נמוך ממחציתו, לצד הפעלת מאסר על תנאי אשר יופעל כולו במצטבר, ומאסר על תנאי. לא קיימת הצדקה לחפיפת עונש המאסר על תנאי וזאת בשים לב שהתנאי ניתן חודשיים בלבד טרם ביצוע העבירה הנוכחית. כמו כן, יש לפסוק פיצוי משמעותי למתלוננת, אשר ישקף הן את הנזק המוחשי והן את עוגמת הנפש שנגרמו לה. לנוכח מצבו הכלכלי של הנאשם, העדר כל גורמי תמיכה, ותקופת המאסר הממושכת שמוטלת עליו, סבורני כי ניתן להימנע מקנס כספי.

סוף דבר

19. **אשר על-כן, הנני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:**

- א. **32 חודשי מאסר בפועל.**
- ב. הפעלת מאסר על תנאי בן 10 חודשים מת"פ (מח' י-ם) 23513-03-14 **מדינת ישראל נ' שצ'ינוב (10.11.16)**, אשר ירוצה במצטבר לעונש המאסר בתיק זה. **סה"כ ירצה הנאשם 42 חודשי מאסר בפועל** אשר מנינים מיום מעצרו 15.1.17.
- ג. 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שלוש שנים מיום שחרורו מן המאסר כל עבירת רכוש מסוג פשע או עבירת אלימות מסוג פשע.
- ד. 6 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שנתיים מיום שחרורו מן המאסר כל עבירת רכוש מסוג עוון או עבירת אלימות מסוג עוון.
- ה. פיצוי בסך 12,000 ₪ למתלוננת. הפיצוי יופקד במזכירות בית המשפט ב-12 תשלומים חודשיים שווי ורצופים, החל מיום 1.2.18, ויועבר למתלוננת על פי פרטים שתמסור המאשימה.

תשומת לב השב"ס לצורך להמשיך ולשלב את הנאשם בהליכי גמילה מסמים בכלא.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק גזר דין לשירות המבחן.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, כ"ג כסלו תשע"ח, 11 דצמבר 2017, בנוכחות הצדדים.